

F 343
2002

დედას

№5 2002 წელი

ქაწველი უხდა სწავლობდეს
საცხოვლად თავისდათ:
ვინ არის, სიღამ მოსულა,
სად არის, წავა სადით?

მორის! მორის!

საქართველოს მოძველო მორის!

ელენე ესავია

— სკოლაში რომ წავიდა, ჰკვირებდა და ლამაზი გოგო გავხვარდებო. ძალიან მინდა „დედა ენა“ და კომპიუტერი ვისწავლო, თორემ ჩემს გარდა ვეღარ იცის.

მეგობარ! — სასწრაფო მამაკაცი მეგობარ! — მეგობარი დედასავე მეგობარი წყა...
გა მგა...

სანდრა ვეჯა:

— სკოლაში ლა უნდა მასწავლონ? ხატვა ვიცი, ძელწვე ვიცი, ცხებულთი ვიცი, ხელბუთიცი ვიცი, სიმღერა ვიცი — „ვაგანი მიქლის“: „სად მივყავართ მატა-ლებლის ლიანდაგს, სად გალიან ჩემი ქოვას ლიგებო...“ კითხვა და წელა ალ ვიცი, მაგლამ ნაღდი და დომინო ვიცი... ოს ლომ სამი მივუმართო იწებო — ელთი, ოლი, სამი, ოთხი, ხუთი... იწებო ხუთი — სწოლ იყო? თვლა ვიცი ოლმოცდა ოცამდე. ცხებულთი უნდა გამოვიდე და გელმანიაში წავიდე... ბეჭეში მომწონს, ოლოველ კაბო და ლუნდებუღი, წითელი თმები ლო აქვს... მე თმები ალ შევიღებო...

ლუკა და ტეია ტეინაძეები:

— მე შარშანაც წავიღოდი სკოლაში, მაგრამ ქეთას დაველოდე. ერთად რომ ვიყენებო, ვერაინ ვერ გააბარებდს. ამა ვინმემ მოწონწონს თმები, ისე მივბეჭევა.
— ყველა შეკითხვებზე, გიხარიაო?! მინც რა უნდა მიხაროდეს? ლუკასთან ერთად ვოუნა სახლშიც მომეზრდა.

მეკო ხალიბაძე:

— არ მინდა სკოლაში წასვლა მერე როდის ვითამაშო იქ სულ უნდა ვწერო. იმ პატარა კუბიკებში როგორ უნდა ჩავატო ასოები. მერე ადგებიან და სულ ორიანებს დაიწყებენ. ამა რა ჩემი ბრა-ლია, თუ ბუთხუხა ასოების წერა მივყარს?!

წაგა

ელენე ფაშულია:

— სკოლაში ბევრ მეგობარს გავიცნობ, რამდენ სინტერესო ამბებს მოვყვებიან... ბალის ამზადებენ თი არ იწებებიან, სულ თავისი მეტინაო თო-წინების ამბებს რომ ყვებიან. თან მე და ჩემი ძმა ერთ სკოლაში ვისწავლით, დლით ერთად წავიღო და ერთად დავბრუნდებით. ერთი სული მაქვს, როდის გათენდება პირველი სექტემბერი. სწავლა თუ გადიდება, ძალიან გავ-ბრაზდები.

ელენე ღვინჯიალია:

— დედოცო მეუწებო, ხუთოსანი უნდა გახდო. მე ჭერ არ ვიცი, ხუთოსანი ვიწებო თუ ოთხოსანი თუ ოროსანი. სწავლაზე უფ-რო ცეცკა მივყარ და ავღებები და მოცეცკავე გაივლებო.

მხატვარი (მა) შიდაია

მარიამ ცვიცინაძე:

— ბალში იმდენი ლემები ვიცი, იმდენი მეგობარი ვიყავი. სკოლაში არ ვიცი, ვაჯობებ თუ არა, ჩვილდები ვიწებოთ და... თვლა ორმოცდასამდე ვი-ცი, მაგრამ ერთი ჩხირი დამეგარა და ელა ორმოცდაო-რამდე ვიცი. ბებომ ვერსად ვერ იპოვა ის ჩხირი და რა ვწია, მეტი როგორ ვისწავლო?!

ესო ფაშულია:

— არ ვიცი, რატო მიხარია. ბალი რომ დავამთავრე, მიხარია. ხუთებზე უნდა ვისწავლო, იმი-ტომ მიხარია სკოლაში წასვლა. თუ არ მივიღე ხუთიანი, მასწავლებელს ვცემ.

დაცემა

შუა სოფელში, ღვლეს აქეთ, კედრაჭანის ცხოვრობენ, ღვლეს ძეძო - კუსპარანა შერე რა? მე თქვენ გატყუო, გოგონებს წყალი ყელაშიღ სწავდათ და ვერ გაღვიგაოდიან საოამაშიღ! შხამა-შხუბი, შხამაშხუბი და, ვხეც შიორე ნახაოი.

ღვლეს კი საოამაშიღ ვერ მოიკლა კუსპარამ, ღვლემი თივის კაბებს ტყვხავდა. კედრაჭამ თვალი მოაქრა თუ არა ნახარზე აყუსკურაჭულ ღობილს, თუთორიაც საჭმე გამოიბნა, გოჭების სალაფეისაფეის გობით ქატო ნამოიტანა. ერთმანეთს მიესალმენ.

- დილაღიან სარეცხი წამოფიქვია, კუსპარი!

- სარეცხი მზეზე უნდა გაშრეს! მაქცენწ-მოქცენწ გოგოები მასლათოს კონკიხოს ენას ქერამი გაუკერეფაო, წანწალას მგელი შეხეკოება ჭილაშიო, ფეხკანას ფეხში თიხი ჩაუტყავსო, კოპიხიას ხბო დააქარგაო... ეცი, რა დღეცკი მიიქცა-მოიქცას.

- სარეცხი მიევიინებო, - მიუბრუნდა საქმეს კუსპარა.

- გოგოებო, ცოტა მადროვე, წყალი არ ამბოღროი, გოჭებს სალაფეი ენდა აკერიო, - გობი მიიანბრევა კედრაჭამ.

- შანამ წურა უკამაით შერ გოჭებს, მე სარეცხიან ხელა არ ამოდიო!

- ეც ენა კი მოგეტრის ძირში! - დღასევა კედრაჭამ.

- ხმა ჩაიწვიტე! მე ჰორიკრიტ!

სოფნი თყბირთაწრობი

ჯანოპოოხეპელი

ბაშანე სპანინიძე

შისიღიღ შითას, დიდ რუხიაველს ქაბად, სიტკად შუაჭყრის, ერთი სიტყვა, ზრთადერთო: ცა-უქო-თორუბუღლი!

ბიჭი რა მუხეხარი

ბიჭე - ქველ ვადამფრები ჩიცი ეზას გუგუდ, ჳრთოთის მიკვე, რახინა ვჯერ ვესსენ იმთა მღურტუღს, იმთ ტუბიღ ხმას, შერ, შერცხლო, ჩუნიონ რწები თიიღ ქვეწრები აღარ მისვდა?

ბიჭე - თქვენი წიო, თქვენი სახლი, მუდრო კრო ისე მივჯარს, შიავლ, მიგრამ სულს აქ ვტოკებს, შიავლ, მიგრამ რა წამიფანს!

ცყე ქახმი

მაქქრის ქარა, მოვრეჯიღობს, ახმადრად მინდორ-ფლია, ცხენს ხმადრთობს, ტვევა ხარობს გახსნი ვუღო შუქითი, ღსენიო; შინამშრობის, შღურის ეალიობს, შიავშობთა სუღამ სვლია, ურუ-შუხვათა ტემ ქერიოღ, ვურე ტრისი და ვურე მღურის!

მურაოჟი

შიანბრა გეა ვითის ცხრის და შიორხმად ვადამფრე კოჯე ხასს დააქორღებდა შინდროში თივის შიორს, აღმა დიდმა შიორით რომ ამოუგდე გუღა ნამბოცო, ჩრდილი შიორით იოლით მიიღო და შიორთა თქვე მღაორო დაიდავლია ეს სწები მკაღური.

ძუ მგდის თვადები

სახლის უკან, გრძელი და განიერი ხოდაბუნების პირას იწყებოდა ტყე. ტყეში დღენიადაგ ფოფოში* იღვა. იქაურობას ირბიად შემოჭრილი მზის რამდენიმე სხივი თუ გაანათებდა. ნემშომალის და ნახაშირალი პანტის საამო სურნელი ტრიალებდა.

ტყის პირას ნეკერჩხალი იღვა. იღვა, მაგრამ როგორი - აშოლტლი, ნებიერად მხარგაშლილი, თითქმის ზეცას სწვდებოდა. წვეტიან კრიალა ფოთლებს შრი-ალ-შრიალი გაუდიოდა.

რატომ მიყვარდა ნეტავ იმ ნეკერჩხლის ძირას ჯდომას რა ვიცი. მიყვარდა და. აქაც იცოდა, მიწის ზემოთ ამირჩილ ფეხებს შორის იამ ბლომად ამოცვენა.

ვირბენდი, ვირბენდი. აღმა-დაღმა გადავურბენდი ხოდაბუნებს, პეპლებს დავევდი, ფერადი საჭერით მივადგებოდი ტყეს. ჩემი ნეკერჩხალი მოსიყვარული ნათესავით შემომეგებებოდა. მეც, სანამ მიმიწვდებოდა, შემოგხვევდი გაწლიკულ მკლავებს, გრილ ვერცხლისფერ კანზე გახურებული ლოყით ავეკრობოდი. ჩავსრივალდებოდი ხის ძირას, მოვიკალათებდი. თუ ნაწივი-მარი იყო, სიოს დაველოდებოდი, როდის ჩამოცურდებოდა ფოთლიდან ლაშხი*, თმაში საამოდ ჩამეღვენ-თებოდა, მკლავებს დამინამავდა.

მეჩვენებოდა, თუ მართლა ასე იყო, მე რომ მიყვარდა ნეკერჩხალი, იმასაც უყვარდი. არა, არ მეჩვენებოდა. მიუახლოვდებოდი თუ არა, ისეთ შრიალს იწყებდა - ალბათ მიმღებოდა. მაშ რატომ მიაძებოდა ასე სული. ეჭურჩულებოდი, მაგრამ რომ აღარ მახსოვს, რას?!

ვის არ უყვარს თავისი ეზო-კარის მოვლა?! ჰოდა, მეც დაუწყვედი ჭიშკრიდან, ისევ ჭიშკართან მივალ. (თან ვფიქრობ - ნეტა რას დაგებორილებ ეს ხნიერი ქალი). ეზოს რომ შემოვუვლი, ასე მგონია, ღეღამიწას შემოეუარე.

ერთიც ენახოთ, ღობის ძირას, რაღაცამ მიმახვდა. თითქოს ბავშვმა დამიძახა და ჩავაცქერდი. იასამნების ბუნჩების უკან, ღობის ძირას, ნაცნობ ფოთლებსა და პეპლების მსგავს ნაყოფს მოგკარი თვალი. არა, წინათ

ეს აქ არ იყო! - ვთქვი, მაგრამ არავის გაუგონია - „ტყის პირას რომ ნეკერჩხალი დატოვე, - წამოვიყვირო, - აქ საიდან განჩნდა?“

„- მომქნატყე, ჩემო კარგო. ერთი შვილი ქარს გამოვატანე წერილის მაგვირად შენთან. მოვაგონო, შენი ღობის ძირას ჩაიბუღა. აი, აკი ხხარა. ვერ დაგივიწყე და რა ექნა?!. შენც ჩემსავით მოხუცებულხარ. მიველი ეს დრო განატრობდი. შენი თბილი ხელების შეხება ერთ რამდელ მიღირდა, მაგრამ არ გამოჩნდი! ვიცი, ცხოვრება რთულია. ჩიტებს განა არ მოჰქონდათ შენი აბეები. ხან ნადველი შემომწვევებოდა, როცა ვიჭირად, ხან შენი სიხარულით ვხარობდი. რა ექნა, ევლარ მოვითმინე, ჩემი შვილი გამოვგზავნე. ბედნიერი ვარ, რადგან გიპოვა...“ - ჩამესმა, კოჯრის ტყის პირას მიტოვებული ჩემი ნეკერჩხლის ჩურჩული და მის ტანწერცტა შვილს მივუღებოდა.

„გახსოვს? - ისევ მოიტანა ქარმა შრიალის მსგავსი ჩურჩული, - მიტრო ძამა ზაფანგის ჯაჭვი ძირზე რომ შემომხვია, იმ ტიალი მგლის დასაჭვრად, ორი თვალმებრიალა, ჭრელ-ჭრული ხბო რომ შეჭამა. ეგეც შენ! შეგძახე მგელს, ზაფანგის ჭახანი რომ გაევიგონე და ნადირიც აწყმუტუნდა. ერთი თათი ისე ჩასჩხეროდა ზაფანგის ღაგრეში კბილანგში, სიმწრისაგან დასავსე თვალის აბრიალენდა. ახლა, ღამეში როგორ მწკანედ ანათებს მგლის სამგლე თვალები!

რამ გამახარა მე საცოდავი! დაიწყო ტრიალ-წრიალი გამწარებულმა და ვაი, ჩემი ბრალი... ისეთი ტკივილი ვიგრძენი, ჯერ ფეხებში, მერე მთელ ტანში დამი-არა. მგელი გარს მივიღდა, თან მსხელი ვანგან ჯაჭვს მიტრიალებდა ტანზე. ასე ტრიალ-ტრიალში, ერთი მტკაველი კანი გამილოპა. კენჭისოდი, მაგრამ არავის ესმოდა. შერც გემახდი. ვიცოდი ტბილად გეძინა და ხმა ჩავიკმინდე.

მგელი ზაფანგში ნაშუალამეც გაეპა. ეტყობოდა, დიდხანს დასუნსულედა მშვირ-მწყურვალი. მერე ხორცის სუნი იფნოსა, ზაფანგში რომ ჩამაგრეს კაცებმა, და მობუნსულდა წუპაკი. გაეპა ჩიტი მახეში. შემებრალა? არა, კაცო. მგლის შებრალება როგორ შეიძლება.

ნელ-ნელა ინათა. ეგრე იცის, როცა გათენება გეჩქარება. მგელი ჩაცუცქდა, ერთი შემოვულია, მერე გაისუსა, ხმა ჩაკმინდა. წრიალსაც თავი ანება, მე კი გამამწარა და...

ლალი ჯაფარაშვილი

ჭიანჭველების ომი

მზე რომ გასცდა შუა ზვას მცხუნვარე და ცხრათვალი, ხის ძირიდან დაიძრა ჭიანჭველას ლაშკარი.

ერთიც ენახოთ, მიტრო ძიას ყიჟინი შემოემესმა. ქვე-
მიდან დიდი კეტით გამობრბოდა. უკან ხუთიოდე კაციც
მოაბოტებდა ზოდებუნებში. ზოგი კეტს ატრიალებდა
პაერში, ზოგი კომბალს. იმათ დანახვაზე მეელი აიწუ-
რა, ზურგით ამკრა, აიშოლტა სანამ ხაფანგმა გაუშ-
ვა, მაგრამ უკვე გვიანი იყო.

მისცვივდნენ გუნებში, დასცხეს კეტები, მაგრამ უკან
მხრიდან შენი კარგი მამა გამოჩნდა. - „რა ამბავიაო“,
- იკითხა.

კაცებმა კეტები ძირს დაუშვეს და - „აი, რა ამბა-
ვია. გაება მახეში ეს ტიალო!“ - ყვიროდა მიტრო,
თითქოს წყალგამაძ იყო, თან კეტს უღერებდა შიშისა-
გან გაპარულ ნადირს. მამა მიუახლოვდა. კაცები გა-
იწვივდნენ, მიუშვეს მეელითან. დახედა მამამ ნა-
დირს, რაღაცენიარად დააკეჭრა, ხელები ზურგს უკან
დაიფყო. მგელი მწიას კართხობდა, თავი მოწვეტი-
ლად დაეგდო ჩალისფერ თვალებს და გაგანიერებულ

გუბებს ატრიალებდა. მამას ძველი ნაცნობივით დაა-
ქარდა. ვინ იცის, იქნებ შევლასაც სიხოვდა.

ერთია, მეელია თუ ურჩხული, სიცოცხლე ყველას
უნდა. მწარეა ეს ოხერი სული.

„მოიცაო, ხალხნო... თქვენი ჭირიმეთ, ნუ სცემო!“ -
ჩუმად თქვა მამამ.

„რათა, კაცო!“ - გაოცდა რომელიღაც.

„მაკაე!“ - თქვა მამამ.

„რაო, მაკაეო?! ახლა მაგის წუნკალი ლეკვებიდა
გაკალდა!“ - გაბრაზდა მიტრო.

„არ დაატყაო!“ - ახლა ბრძანებას ჰკავდა მამას
ნათქვამი. ღმერთი არა გწამთო?!“ - მგლისკენ დაიხარა
და ყველას გასაცოცრად, სამკუთხა შუღლზე ხელისგუ-
ლი დააფარა.

შემინდა ხალხი, მაგრამ აი, საცოცრებაც მეგელმა ამ-
ღერეული თვალები მილულა და გაიტრუნა. ნეტავ მიხ-
ვდა რამეს?! მიხვდა...

ძნელი იყო, მაგრამ რის ვაი-ვაგლანით, მეელი მამას
სადგომში შეყვანიწეს. ჯერ მონადირე ძაღვები დაა-
წყვდიეს. სადგომში ახალი თივა შეიტანეს გასაფენად.
წყალი და საჭმელიც მიუტანეს, გასივსეს“ - ჩამეკით-
ხა ნეკერჩხალი.

„მასივს, ჩემო კარგო, - უკასხუხე - რიგ-რიგობით
შედიოდნენ კაცები, დატყვევებული ნადირის სანახა-
ვად და შეძრწუნებულები გამოდიოდნენ.

„ისეთი თვალებით იყურება, გამაცია“, - თქვა
ერთმა.

- „ეას, რა ძლიერი თვალები აქვს მაგ ტი-
ალს, კიდევაც იღინება.“

„თვალებში ცეცხლი უნთია თითქოს, ძა-
ლიან წრიალებს აი, ალბათ მუცელი სტკივა.
საცაა დაყრის ლეკვებს“, - ტაში შემოჰკრა
წუწამ.

„მამა იქვე იდგა და თვალყურს აღევნებდა
ყველაფერს. მეელი ღროღარო გამოხედავდა. ძაღ-
ვებმა გემი აიღეს, გინასით იკლებდნენ იქაურო-
ბას“, - მოვაგონე ნეკერჩხალს.

„რაო?! - იკითხა მიტრომ.

„ეიტყობა, ლეკვების მოყრის დრო დადგა, - თქვა
მამამ, - გავეცალიო.

„მერე ლეკვებსა და მეგელს რას უშვებები?! -
ისევ მიტრომ იკითხა.

„ენახოთ“, - ჩაფიქრა მამა.

მე ისევ მეწვოდა მიოელი სხეული. - განაგრძობდა
ნეკერჩხალი. - თანგებანი ჯაჭვს გველივით ევლი იქვე,
თითქოს ეძინა. თათში ჩაფურეული ხაფანგი მოხსნენ
მხოლოდ ჯაჭვს. მამა მგლისკენ დაიხარა. ხალხი მიხ-
ვდა რასაც აპირებდა და ახმაურდა.

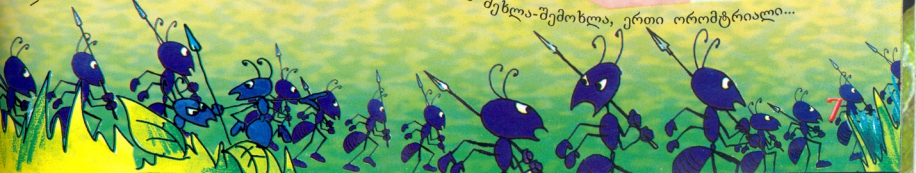
(გაბრძანება ვეფხვე ნოზებში)

* ფოფოში - თხელი ნისლი

* ლაში - ფოთოლზე შერჩენილი წვიმის წვეთი

ნეტავ საით მიდიან, რა გზა უღვეთ ტიალი?

არის შეხლა-შემოხლა, ერთი ორომტრიალი...

როგორ გავიზოვ?

მოვიარეთ ქალაქი,
 ვურ ვინოვუთ დალაქი,
 დალალები დამვარცხნოს,
 არ მატკინოს, ისე.
 განა ჩემი ბრადია?
 დამაწიყენეს ძალიან,
 ამატირეს ისე.
 სულ არ მინდა თმები,
 თმებს თუ ვეწირები.
 დამაწუნარეს, გამკრებეს,
 სარკე ხელში მიჭირავს,
 ახლა როგორ გავივო,
 გოგო ვარ თუ ბიჭი ვარ?

გადაიარეს,

შენ ჩამოტოვებს ცხრა ხევი და მდინარე.

დალი მაზმიშვილი მოწყვნილია ბინა

ფისო თვალს ნაბავს, მურიაც,
 დათეს რა ხანია სძინავს,
 ჩქამიც არ ისმის არსაით,
 არც გარეთ, აღარც შინა.
 ეს მანქანებიც ხმაურით
 აღარ იკლებენ ბინას,
 შატარა ვულოსიწედი
 კედელზე მიურდნობიდა.
 ჩვეულებრივად თენდება
 თითქმის უოველი დილა,
 ბიჭი არ არის სახლში და
 მოწყვნილია ბინა.

შატარა ნანა სანანა

ცხრა ზღვას გაუვრი უსაფეს, ცხრა შოა

ვიწოდებთ!

ირაკლი და ნიკოლოზ მაისურაძეები
მირანდა და გურნაძე გვარამები
საბა და ბექა კალანდაძეები
დავით და აკაკი ლიპარტიანი
რუსუდან და ჯაბა თვაურები
აუთანდილი არუნაშვილი
თორნიკე ბიბლაშვილი
ლელა ფერაძე
გივი სამაგლიშვილი
მეგობარი ხარცილაძე
თათია კამლაძე
მარიამ სახაძე
დეკა შათირაშვილი
ლამა ბრეგვაძე
ანა ჩიქოვანი
თამაზა რუხაძე
ირაკლი ჭარბაძე
ნატალია ქერსლიანი
სოფო ციციანი
ირინე ქსოველი

მეცხრე ხეეს რომ გამოსცდნენ, შორს შთასავით დაღანდეს,
მივიდნენ და მძინარეს თავს წაადგნენ „ბაყბაყუდეს“
„დეუს“ კი მშვიდად ეძინა, მზვერაუების ბედად,
და სიზმარშიც საკუთარ სამფლობელოს ხედავდა...

პოლიციელი და ყვავილი

პოლიციელი მინდორში დასეირნობდა. უეცრად სასტკენი ძირს დაუვარდა. ყლაპ! - და ბაყაყმა გადაყლაპა. გადაყლაპა და ისკუპა - ტყაპ! ტყაპ! ტყაპ!
- ეი, დამბრუნე სასტკენი! - შესძახა პოლიციელი.

პასუხის ნაცვლად ბაყაყმა მუცლიდან უცნაური სტკენა ამოუშვა, თან გადახტა და გადახტა.

პოლიციელი უკან გამოედევნა. მიხტის ბაყაყი, მისდევს პოლიციელი: ის მსუბუქად, ქარივით, ეს ქშენა-ქშენით, ოფლში გაწუწუწოდა. მალე ისე დაიღალა, სიარულის თავიც აღარ ჰქონდა. პოდა, ის იყო, დასასვენებლად ბალახზე უნდა დამჯდარიყო, რომ ძლიერ გასაგონი ხმა შემოესმა.

- ფრთხილად, არ გამოსრისო!

„ეს რაღაა?“ - გაიფიქრა და ძირს დაიხედა, მაგრამ საკუთარი მუცლის გარდა ვერაფერი დაინახა, რადგან მტკადა ჩასუქებული გახლდათ. მერე უკან დაიხია, წინ გადაინახა და მიწას დაკვირვებით ჩააქექდა.

მწკანე ბალახში ლურჯი, ვარსკვლავით ყვავილი მოჩანდა.

- არ გამოსრისო! - გაიმერა ყვავილმა - მე ისედაც მალე დავტკენები.

პოლიციელი ყვავილის გვერდით ბალახში ჩაჯდა, ქული მოინახა და ცხვირსახოციტ კეფა შემშრალა.

- რატომ უნდა დავტკენე?
- იმიტომ რომ ასეთი წესია, ადრე თუ გვიან ყველა ყვავილი ტკენება.

პოლიციელი ჩაფიქრდა - მე არ დავატკენობ, - ესა თქვა, თან წამოდგა, მახლობელი გუბურიდან პეშვით წყალი მოიტანა და ყვავილს დასხსა.

- გამაღობ, შენ ძალიან კეთილი ხარ! - უთხრა ყვავილმა.

პოლიციელი გაიტრუნა. ასეთ სიტყვებს მიჩვეული არ იყო. ძალზე ეამა. კვლავ გაიტკა და გუბურიდან წყალი მოარბენინა. მერე მის გვერდით დაჯდა და დიდხანს, დიდხანს ესაუბრებოდა.

ეს იყო და ეს, პოლიციელს ყვავილისათვის თავი აღარ გაუნებებია. თითქმის ყოველდღე მოდიოდა, წყალს უსხამდა, თან ესაუბრებოდა. ხანდახან ეწოსავდა კიდევ და მაშინ შეკვარებული ყმწვილივით ლოყები შეუფაკლებოდა ხოლმე.

მაგრამ, მუღმივი არაფერია... გავიდა ხანი და ყვავილი ტკნობა შეეპარა.

მაშინ, პოლიციელმა ის ფრთხილად მოწვიტა და შინ წაიღო. მერე სივსივა აბრეშუმგადაკრულ მუყაოზე სათუთად დაამარგა, ლამაზ ჩარჩოში ჩასვა და თავის საწოლთან დაკიდა.

იმ დღიდან ყვავილი სულ მასთან იყო. დილით გაიღვიძებდა თუ არა, ყვავილს თვალს შეაელებდა და საუცხოო გუნებაზე დგებოდა. ისე გამოიცვალა, სამუშაოზე ვეღარ კი სცნობდნენ. ყველას უღიმოდა, ეფერებოდა. ახლა მას სულ უფრო ხშირად ესმოდა სიტყვები: - თქვენ ძალიან კეთილი პრძანდებით! - ესმოდა და გული სიხარულით ევსებოდა. ქალაქში ზომ ყველა იცნობდა და წარმოიდგინეთ, სხვა ქალაქებიდან მოდიოდნენ მის სანახავად. სიგელითაც დააჯილდოვეს, როგორც ამტკენად ყველაზე კეთილი პოლიციელი. მან ეს სიგელიც ყვავილის გვერდით დაკიდა.

გავიდა დრო და პოლიციელმა ისე გაითქვა სახელი, რომ უცხო ქვეყნებშიც დაიწვეს მისი მიწვევა. მოსდიოდა და მოსდიოდა ნაირ-ნაირი ბარათები. ისიც ხალისით დადიოდა ქვეყნებიდან ქვეყანაში და ყველას უნაწილებდა თავის სიყვითეს.

ყვავილი კი ლამაზ ჩარჩოში პაწაწინა ვარსკვლავით ეკიდა და თავის მსუქან, კეთილ მეგობარს ელოდა.

მხატვარი ზაურ ღმისიძე

ჭრანკველას გაღამილე რას არ იტყვის კაცის ენა, -
მანა მართლა დევი იყო, ბიჭი იყო ცეროდენა!

ბაჯბაჯ-ბაჯბაჯ... დათეს კბამედა,
სკუპი-სკუპით - კურდღელს,
თუკი საღმე მიაგნებდა ჭიანჭველას ბუღუს,

გამოცანები

ვლადიმერ ასლაბაიშვილი

საბუღარში ერთი კრუხი უხის სოფო ბებიას.
 — რამდენ წიწილს გამოჩეკავს? სახლში ეკითხებიან.
 — ხუთჯერ ორი კვერცხი მქონდა სულ მთლად ახალთ-ახლები,

საბუღარში ჩავალაგე მხოლოდ სამით ნაკლები. გოგლი-მოგლი გაუკუკეთე ჩემს შვილიშვილს ბერდას. რაღა დამრჩა? გამოთვალეთ! — ელიძება ბებიას.

გამოცანის პასუხები
 იპოვეთ ნახატში

ხუთი ხარი ერთის გუთნითა ჰხნავს.
 (.....)

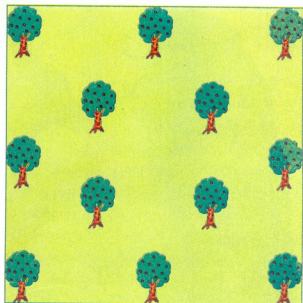
თოთხმეტი დღე მეფობდა, მეთხუთმეტეს ავად გახდა, ოცდამერვეს მოკვდა და ისევ გაცოცხლდა.
 (.....)

არცა ყეფს და არცა იძვრის, სახლს კი უდარაჯებს.
 (.....)

მამამ თავის ოთხ შვილს აჩუქა ერთი ნაჭერი ოთხკუთხა მიწა ვაშლის ხეებით, რომლებიც ისე იყო ჩამქვრივებული, როგორც სურათზეა ნაჩვენები: შვილებმა ეს მიწა გაიყვეს ოთხ თანასწორ ნაწილად. ნაწილები ფორმითა და სიდიდითაც ერთმანეთს ჰგავდნენ და ყოველ ნაწილზე სამ-სამი ვაშლის ხე იდგა. როგორ გაუყვიათ შვილებს ეს მიწა?

მხატვარი
 სალომე პაიჭაძე

— აბა, ბუა მოვიდათ! — დასჭყვილებდა ერთს და ატყდებოდა ვაი, ვუ... დაჭრილების კენეს. ცის სწევადნობდა მალლა, მეცხრებს. დაბლა მიწას ხარავდა!

„ამოწვილოს მახვილს მტრისასა წინ მიაგებე ფარით, დროზედ ნახშიარი ფარიცა იგივე ხმალი არიო.“

(ხალხური)

მეომრის აღკაზმულობაში თავდასხმის იარაღთან ერთად მნიშვნელოვანი იყო თავდაცვის საშუალებები. საქართველოში უძველესი დროიდან ამზადებდნენ და იყენებდნენ სხვადასხვა სახის დამცავ იარაღ-საჭურველს — ფარს, მუზარადს, ბეგთარაბჯარს — ჯაჭვის პერანგს, სამკლავებს, საბარკულუმებს და საფურჩეებს.

ფარები ჩვ. წ.-მდე II ათასწლეულიდან ჩნდება. ისინი მზადდებოდა ხისგან, ტყავისგან, ბრინჯაოსგან, რკინისგან ან ამ მასალების კომბინირებით. ბერძენი ისტორიკოსი ჰეროდოტე გვაწვდის ორი ათას ხუთასი წლის წინანდელ ცნობებს ქართველთა ერთ-ერთი ტომის — ხალიბთა მეომრის აღკაზმულობის შე-

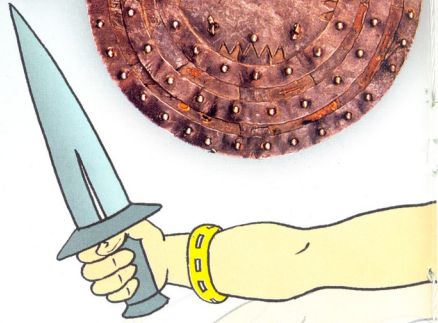
სახებ: ხალიბებს ხარის ტყავისგან დამზადებული პატარა ფარები ჰქონდათ, თავზე კი სპილენძის მუზარადები

ეხურათ, რომლებიც სპილენძითვე იყო გამოსახული ხარის რქები და ყურები. მუზარადებს ბიბილოებიც ჰქონია. მუხლებს ხალიბი მეომრები დაცვის

მიზნით მოწეულის ნაჭრებით იხვევდნენ. მეორე ბერძენი ისტორიკოსის ქსენოფონტის ცნობით ქართველთა სხვა ტომის — მოსინიკების მეომრები ტყავადაკრული დაწნული ფარებით იყვნენ აღკაზმულნი და ტყავის ჩაფხუტებით ეხურათ.

დასახვი იარაღ- საჭურველი

ფარებს სხვადასხვაგვარი ფორმა ჰქონდათ: მრგვალი, ოთხკუთხა, სამკუთხა ან ნუშისმაგვარი. ზომებიც განსხვავებული იყო: ზოგაერთი ფარი მეომარს მძლიანად ფარავდა. ხევსურეთში ბოლო დრომდე შემორჩენილი ე. წ. უბის ფარი დიამეტრით ერთი მეტაკველი იყო. მას გულის არის დასაცავად ტალავრის ქვეშ მაღავედნენ.

ფარზე ხშირად გამოსახავდნენ სხვადასხვა ფიგურებს, გერბებს.

მახვილსა და ფარს მიეღს მსოფლიოში გამარჯვებისა და დივსების სიმბოლოდ მიიჩნევდნენ. წარმართულ სამყაროში მიღებული იყო ფარზე დაფიქება. ეს წესი ბერძენებსაც ჰქონდათ. საბრძოლველად მიმავალ შვილს სპარტელი დედა შემდეგ იხტყვებით აცილებდა: „ფართი ან ფარზე!“ ე. ი. ან გამარჯვება ან დივსეული სიკვდილი. ასე იყო საქართველოშიც.

მემატანე ჯუანშერი წერს, რომ ვახტანგ გორგასალს ჰქონია „ფარი ვიგრისა“ (ზღვის ცხოველის ტყავისგან დამზადებული), „კვლით მძლურსმული“. „და აუღა ტაიჭა შუჭურვილსა ჯაეშნითა და აღიღო ფარი მისი ვიგრის ტყავისა, რომელსა ვერ ჰკვეთდა მახვილი.“

ჭიანჭველეთს ვაჟკაცები უხვად ჰყავდა, არადა,

ბოლიათის შემხვედვარე ფარ-ხმალს ყრიდა ყველა,

შემით გული უსკდებოდა ათისთავს თუ ბელადს!

ვახტანგ VI-ის ფარი, რომელიც ჩვენამდე მოღწეული, ხის, ტყავისა და რკინის კომბინაციით არის დამზადებული.

მოგვიანებით ფარების ზომა შემცირდა, რაც, სავარაუდოდ, ბეგთორ-აბჯრის სრულყოფას უნდა გამოეწვია. ბევრ ქვეყანაში ცეცხლსასროლი იარაღის გაჩენის შემდეგ ფარი საერთოდ გამოვიდა ხმარებიდან.

აბჯარი მეომრის ტანის ზედა ნაწილს იცავდა. იგი მზადდებოდა ლითონის ფირფიტებისგან ან ფოლადის მავთულის რგოლებით იქსოვებოდა (ჯაჭვის პერანგი).

თავდაპირველად აბჯარი თეშში და ტომში დაწინაურებული პირების, მოგვიანებით კი წარჩინებული წრის მეომრების ალკაზმულობაში შედიოდა. შემდგომში, მუხრნეების, ხელოსნობისა და საბრძოლო ხელოვნების განვითარების კვალდაკვალ, აბჯარი უფრო ფართოდ გავრცელდა.

ჯაჭვის პერანგი ერთი ან ორმილიმეტრიანი რკინის მავთულის რგოლებისგან არის მოქსოვილი. რგოლების დიამეტრი 6-8-დან 10-12 მილიმეტრამდე მერყეობს. ჯაჭვის რგოლებს შედუღებით ან სამსკვალის მოქლონვით ერთმანეთზე აბამდნენ. ზომიდან გამომდინარე, ჯაჭვის პერანგს დაახლოებით 600-800 მეტრი მავთული სჭირდებოდა, იგი 20-30 ათასი პატარა რგოლისგან შედგებოდა. ცეცხლსასროლი იარაღის შემოღების შემდეგ ჯაჭვის პერანგმა ფარის ბედი გაიშვირა. გამონაკლისი ისევ ხეხურეთია. იქ თავდაცვის ამ საშუალებას უბის ფართან ერთ გვიანობამდე იყენებდნენ.

სხვადასხვა დროსა და ეპოქაში მუზარადი მეომრის დამცავი თავსარქველი იყო. არსებობდა კონუსური, სფერულ-კონუსური ან სხვა სახის ჩანქან-მუზარადები. მუზარადს ჰქონდა საცხვირე — სახის დას-

აფრავად და ზარადი — კისრის დასაცავი ჯაჭვი. ზოგიერთს ლითონის ფირფიტის კურთსაცავიც ჰქონდა. სხვა ქვეყნების მსგავსად, საქართველოშიც ამზადდებდნენ ნიღბან მუზარადებს. გავისხნოთ მეფე ვახტანგ გორგასალი და მისი ლეგენდარული მგლისთავის გამოსახულებიანი მუზარადი. ერთი ვერსიის მიხედვით, გმირი მეფის ზედწოდება — გორგასალი სწორედ აქედან მოდის.

მეომრის ფეხების, განსაკუთრებით წვივების დასაცავად იხმარებოდა საბარკულები, ხელის დასაცავად — სამკლავები, ხელის მტევანს კი საფუხარი იცავდა.

ნოდარ შიშიტაშვილი

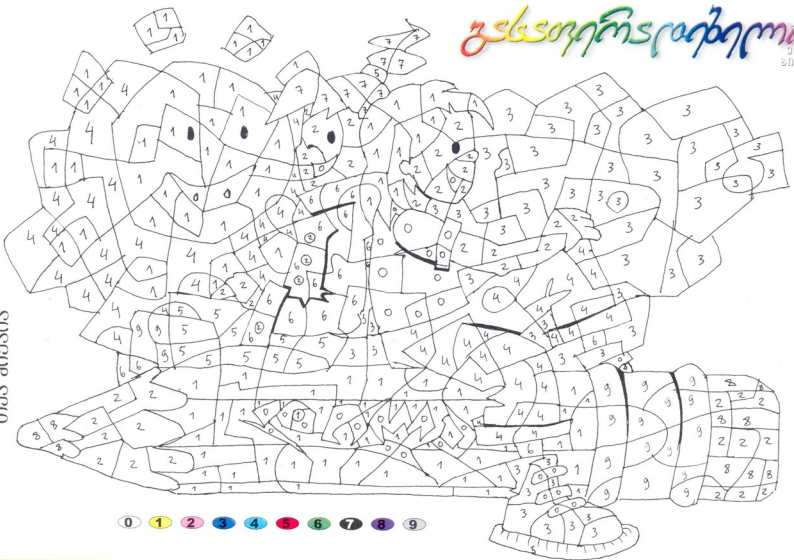

ერთ დღეს დიდხანს ითათობირეს,
უხუცესებს რჩევა ჰკითხეს,

საბრძოლველად გზას გაუღებენ
და მიაღებენ „ქვეყნის კიდეს“.

შხატვარი
თმა მისხარი

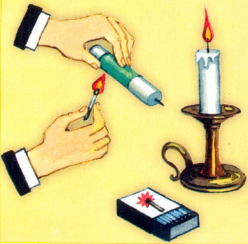
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

ნახატი საწითელზე

ამოსკური ქალაქიდან ნახტვი ნახატი, — შვიი ან ფერადი, სულ ერთია — და ძალიან მკვიდროდ შემოახვეთ კართოფლის საწითელს. მაგრამ შემოახვეთ ისე, რომ ნახატი უუკველად საწითელზედ მოდიოდეს. ამის შემდეგ აიღეთ წუმწეუბა ან ანთებული საწითელი და დაუკურეთ ისე, რომ გახურდეს საწითლის ის ნაწილი, რომელსაც ქალაქის ნაჭური აკრავს. ამ გვარად გახურდება საბუქვი საღებავი ნახატისა და კართოფლის საწითელზედ გადავა ნახატი. მოაშორეთ შემდეგ ქალაქი და დაინახავთ, რომ ნახატი საწითელზეა გადასული.

რამდენსამე ცდის შემდეგ თქვენ თვითონ შენიშნავთ, რომ ზოგერთი ნახატები უფრო კარგად გადადის საწითელზე და თქვენც უპირატესობას ამ გვარ ნახატებს მისცემთ. უკეთესად გამოდის ახლად დაბეჭდილი ნახატები, რომლებზედაც საღებავი ჯერ არ არის ძაან გამხმარი.

ნაკაღული,
№22, 1906

თვალთმაქცის ნახატი

კვერცხის კაცი

უმს კვერცხს ერთ-ერთი თავი გაუხურებთ ქანძის-თავითა და გამოსწუწუთ, რომ შიგ ადარაფერი დარჩეს. შემდეგ ამ ცალიერს კვერცხზედ დახატეთ თვალები, ცხვირ-პირი და სხვა. ბოლოს თმა და წვერ-ულვაში გაუკეთეთ, როგორც ნამდველს ადამიანს და კვერცხის კაცი მზად იქნება.

ნაკაღული,
№19, 1906

მიწას — „ღიქვის“ სამეფოებლის და თვით „ღიქვაც“ მძინარეს,
ჩემად როგორ მიეპარნენ მოვახსენეთ წინარე.
— ჰკა, მაგასი! — დაიქუხეს, მარჯამ მკლავს და
მკლის მუხლს ენდნენ.

ნაზვა მიჭირს

ქალღი და ფანჯარი მაქვს,
მინც მიჭირს ხატვა,
ვერ დაუხატე ვერც ბროლია
და ვერც ჩვენი კატა.

ახლა უნდა შევეხვეწო
ჩემს მამიკო ზურას,
რომ მასწავლოს, როგორ იღებს
ნამდვილ ფოტოსურათს.

შერე ხატვას თუ ვერ შევძლებ,
არ ვინანებ სულაც,
ბროლიას და ფისოს ერთად
გადავულებ სურათს.

ლია კობალაძე

მართლა ბუა თუა

- თუ არ შეგამ საჭმელს,
თუ კვლავ იტყუი უარს,
რომ გასწავლოს ჭეკუა,
დავუძახებ ბუას.

ბუა! მოდი, ბუა!

- ბებო, ბუა ჟრუა,
ბეჭურჯერ მოვკატეუა,
მამ, რად იმაღლება
მართლა ბუა თუა?

ვაჟა ყუბუსიძე

ბატმა ბატს უთხრა

ბატმა ბატს უთხრა: შე ბატო,
წაიქცეოდე ახია,
ბოტასის ბანტი გავ ხსნია,
როგორ ვერ უნდა შებანტო?!

- როგორ არ შევბანტავდიო,
დამხარებია როდიო,
მავრამ რომ შექებანტაო,
ბატი არ ვიქნებოდიო.

მხატვარი ელზარდ აგბობაძე

იმ გმირების ვუყვარება ჭიანჭველეთს ახსოვს დღემდე.
კაცის ენა როგორ აღწერს იმ საოცარ ამბავს, -
დასუსხული „ბაგაყალკვი“ ჭიანჭრით ნაცემს ჰგავდა.
საღლა იყო მისი რიზი და ყიფინა ველური,

ჯაჯლი — ჯუჯლი

ბიჭს დასაძინებლად თვალები ებლიტება. მაინც ძალაობს, დაშვებულ ქუთუთოებს ისევ ახელს.

- მომიწევი და ჯადოქარზე მომიყვები ზღაპარი.
- კეთილ ჯადოქარზე?
- ჰო, კეთილზე, - ლექსო გადაბრუნდა, მოხერხებულად მოეწყო, ზურვით მომეყვდა და მოსასმენად გაინაბა.

მე ყვეები სახელდახელოდ მოგონილ ზღაპარს კეთილ ჯადოქარზე:

- გამოვა დილით ან საღამოს, ჰო, უფრო საღამოს...

- თავიდან დაიწყე, აი, ასე, იყო და არა იყო რა..."

- კარგი, - ვეთანხმები, - იყო და არა იყო რა, იყო ერთი კეთილი ჯადოქარი... ისეთი კეთილი, ისეთი კეთილი, რომ მეტი არ შეიძლება... ჰოდა, გამოვა ყოველ დილით ან საღამოს, ეს ჩვენი კეთილი ბებია-ჯადოქარი, გადააჯდება ცოცხს, თავსაფარს ყელთან კარგად გამოინასკვავს, ქარმა რომ არ მოსტაცოს, შესძახებს ჯადოსნურ სიტყვებს - „ჯაჯლი-ჯუჯლი“ - და... აფრინდება, ავა მაღლა და მაღლა, ასცდება სახურავებს, ყველაზე მაღალ ხის კენწეროებს, თან ხელმოჩრდილული გადმოიყურება, ათვალეერებს ვინმემ ცუდი საქმე არ ჩაიდინოს. პატარა, ნამცეკვა ციფმა მორე ციფს თხილი რომ მოჰპაროს, იმასაც კი ხედავს, მაღლიდან თითს დაუქნევს, - შე ასეთო და ისეთო, დადე თხილი თავის ადგილზე და მანდედან მოუსვიო...

როცა დაიღლება და ძირს ჩამოსვლა მოუნდება, ახლა ასე შესძახებს:

„ჯუჯლი-ჯაჯლი“ - იცინის უკვე თვლემამორეული ლექსო.

- ერთხელაც, ცუდმა ბიჭებმა, ჯადოქრის შიშით რომ ვერ ცუდლუტობდნენ ხოლმე, ღამით, ცოცხი მოჰპარეს და სხვა, მისი მოსვავსი, ჩვეულებრივი, ეზოს საველი ცოცხი მოუყვლეს კართან.

გაიღვიბა კეთილმა ბებია-ჯადოქარმა, აბა, გადაეხედა, გავიფო ქვეყნიერებაზე რა ამბებიაო, - გადააჯდა ცოცხს, გაინასკვა ნიკაპიან თავსაფარი და, ჯაჯლი-ჯუჯლიო, შესძახა ჯადოს-

ნური სიტყვები. შესძახა, მაგრამ, საქმეში ხარ? ცოცხი ადგილიდან არ დაძრულა!

- ჯაჯლი-ჯუჯლი, ჯაჯლი-ჯუჯლი! - შესძახა მორედ, მესამედ, მაგრამ აბა, ჩვეულებრივი ცოცხი მაღლა როგორ აფრინებდებოდა.

რა ჯადოქარი იქნებოდა, რომ ვერ მიმხვდარიყო, ცოცხი რომ შეუცვალეს, - გადმოვიდა ნაწყენი, მე ხომ ყველას ვეხმარებოდი, რა დავაშავე, ასე რატომ მომეძმენნო.

ჩამოჯდა ქვაზე. ამოუჯდა გული და იმდენი იტირა, მთელი კალთა ცრემლებით აევსო.

გადმოცლის, გადმოშვებავს კალთას, კიდევ აეცხება, გადმოცლის - ისევ აეცხება...

სად იყვნენ და სად-არა, იმ მხარეში სახელგანთქმული კეთილი მონადირეები, ვანიკო და ლექსო არ გამოჩნდნენ?

ისე უწუნრად დაადგნენ თავს, ჯადოქარმა ვერც კი გაიგო.

- ვიცით, რაზეც ტირი, აი, ვიპოვეთ შენი ცოცხი და მოგიტანეთ!

ჯადოქარმა თავი ასწია - ორი ცეროდენა, ხის თოფებიანი ბიჭი რომ დაინახა ცოცხით, იფიქრა, ალბათ ესენიც მატყუებენო, და უფრო ხმაძალდა დაიწყო ტირილი, მაგრამ ლექსომ უთხრა, არა, ბებო, დედას გვეფიცებით, თუ ნამდვილად შენი ცოცხი არ იყოს, ცუდ ბიჭებს წავართვით და მოგიტანეთ.

„ისეთი ბავშვები ჩანან, ესენი დედას ტყვილად არ დაითიცებდნენ“. - გაიფიქრა და თბილად შეწვევტა, თავსაფარის ბოლოთი თვალები ამოიმშრალა. თანაც, ჯადოქარი აბა, რის ჯადოქარია, თუ ვერ მიხვდებოდა, რომ ორივე მართლაც მაღიან კეთილი და ალალი ბიჭი იყო.

ამის ნაცვლად გამარჯვებულ ლაშქრის „ჭიანჭველური“ მოისმოდა, სანამ ცხრა ზღვას,

ცხრა მინდორს არ გასცდნენ,

ცოცხი გამორთვა, ჯერ თვითონ დაჯდა, მერე ბიჭები დაისვა, წინ ეწინიო, შუაში ლექსო, პატარა როა, არ გადმოგვივარდესო და შესძახა:

- ჯაჯლი-ჯუჯლი!

ლექსომ ხმა არ გამცა, აღარ გაუცინია დედაბრის ჯაღოსნურ სიტყვებზე.

დავხედე, ბალიშზე თავმიდებულს ლოყის ქვეშ მარცხენა ხელისგული შეეცურებინა და ეგრე გაღიმებულს ჩასძინებოდა.

აბა, იფრინე ლამაზ სიზმრებში:

- ჯაჯლი-ჯუჯლი!

სანამ მეცხრე-ძაბრა ხეტან კარავი არ დასცეს,

18668

ბარიელ ხავთასი

საქვამბრის დილა

ირვგლევი სიცოცხლის ფერია,
ზღვა სისარული იღვრება;
ნანატრი სექტემბერია,
სკოლის კარები იღება.
მიფრინავ, როგორც ფრინველი,
მზე ღამშარივით ბრიალებს;
სკოლაში მივალ ჰირველი,
ჰირველ ზარს ავაწკარიალებ.
თან ჰირველ კლასში დავუჯდები,
ჰირველი მერხი მიმელის;
ჰირობას ვდებ, სწავლაშიც
ვიქნები მუდამ ჰირველი.

თამარ მხარგრძელი

როცა ბებო ზღაპარს ჰყვება

როცა ბებო ზღაპარს ჰყვება.
თავს ჩაქინდრავს, ჩათვლემს,
წხირები ძირს უვარდება,
ვორგალს კატა ათრევს.

იქორწინა უფლისწულზე
გლეხის გოგომ კოსტამ?
ან დაჭრილი ჩიტ-იგვრიტი
გადარჩა თუ მოკვდა?

მე კი მუდამ მენატრება
დასასრული ზღაპრის:
მხეცბუკი ფიცხი რაშით
რომელ მხარეს დაქრის.

შემასწავლეთ ანბანა,
წავიკითხავ ზღაპარს
და არასდროს შევაწუხებ
ბებიას თუ შაპას.

მხატვარი
ბიორბი ჩაჩანიძე

საქართველოს
მცოდნეობის
აკადემიის
ბიბლიოთეკა

ხ ა მ ც ა ნ ი

ღენიშს ერთად ჩაიღებ პარმა, ახელებურ და შემდეგ გაააქეთ ცალკე მომზადებულ ორანში. საჭმელ ანთ არ თავდება კარგსა და შიან აძინებ ცერკსები შუგულ ამოაქეთ, დაღმობით ან ავღარმა ქვემო საწოლებზე აბრუნებ. მერე ცერკსები პატლებად გადამოკვეთ და შუამს კონსერვების სხვა სახრწრწავი უწნდება აღსახრწნელეს მოტეხილი ხობით ცვევენ, ხშირად ლოკვენ და ათუთავებენ, ასწავლიან ყველაფერს, რაც კი კონსერვამ უნდა იყოს.

ცნობილია, რომ ზოგიერთი ფრანგული და ცხოველი აღმართს უკუეხი ინფერნო და ბინასაც უფრო მკვლარად მიესიქება. რა არის გასაცნობი, რაცა კონსერვების პრესიქება „სასახლები“ საუკრეს უღებდა და ათასობით ოთახის ზრდის. ეს ვაგინებრი ზუღეები სიმდილი ერთ მტერს აღწევს. თავად კონსერვების გარდა მწიფი გზას ვრწავენ ვაგინებს რამდენიმე საწოლებზე განლაგებული ოთახის უმრავლესასხლედი და დასლაროლი ვერწერები უკავშირდება ერთობა წყოს.

კონსერვების სავაგინო დღეს კონსერვლა არე დღესფადა. ის ერთხელ კიორწინდება (ერთდროულად ოკამდე ასეულზე), მხოლოდ ერთხელ აწეობს საჭრწინო ვაგინის და მერე, მიღლი ცხოვრება, მიწისქვეშა ბუღიან ადარ გამოდის. დღესოფის სახრწრწავი ცერკსების დება. ამ ცერკსებდენ მხოლოდ რამდენიმეს უწერია დღესოფობა. ისინი, წამოხრწნებიან თუ არა, საკუთარი ცრობის მოსაწეობად მიფრწინებენ, დანარწინები კი მიღლი სოციალურ კოლინის სასარწვებლად მუშაობენ. ეს უნასახრწნელი უწერია კონსერვების არიან და მათ მუშეუბი პქევათ. მუშეუბი კონსერვლების ძარიდადი სახრწრწავი პატარა დებისა და მების მოვლა. დაღებს თუ არა დღესკონსერვლა ცერკსების, მუშეუბი მამინე შევაგინებენ, რამ-

მატერაი ნანა ხანინი

სანამ სახრწრწავლობს, არ აფრინებს მაცენქ

და დამოაზრდა იმი ცესქ - ძეგება მემპრტინებს, დასახილდა „კავიერ-თესეს“, იმუშეუბა და იარებს კონსერვლის ვეარ-ჯილაგი, სახში მათი დილი.

პატრების მოვლის გარდა, შუამ კონსერვლები ზრუფებ შერობის ავებასა და შეკრებსზე ავრუფე საწოის მოაფებსზე კონსერვლები სხვა ცხოველებს არ ესხმებიან თავს, მერგას, თუ ვნამუტ გაავაჯრა, მამცერვად იფერტებ მტერს. ერთმანეთში ხშირად იმობენ. კონსერვლების საყაროში ვაგინთარებულა მომამოღობილია. მონებს პატრონები სხვა ბუღელებდენ ვერ კლდე პატრების, გამოწეკაცებს იტყებენ და მერე ბუღესა ყველა საჭმელს მათ ავებობენ.

ბრძოლა თეოთ კონსერვლების ოჯახსშიც იმაროება: დღესადღესოფი თუ მონიპოლიას ვერ შენარწინებს, მას დენი აწუხრწნდებიან და იმაროება სახრწრწავლი ბრძოლა.

ა ნ ქ ი ტ ვ ქ ტ მ ნ ე ბ ი

დღესობი არკატეკტორები არიან საზოგადოებრივი მუშების კლდე ერთი ვაგუი - ტრინიტეტი. მათ სოფარ კონსერვლებსაც უწეობდენ სოციალტრადკანების უფრო მტეხი საწოლი აქვთ. ტრინიტეტი დღესამაქნებ კონსერვლებზე და ფუტკრებზე აღრე, 200 მაცილინი წლის წინ გამოჩინდენ. მათი საზოგადოება სამ ოჯახად იყოფა. პირველი ოჯახის მუშეკონსერვლები შეადგენენ. ისინი ნამდვილი ინტერპრეტი და ზურაიდიძეობები არიან - მიწისქვეშა ბუღეს ტრინიტეტი თავზე ადგამენ მალად წვეტიან შერობებს, რომელთა სიმდეუ მწიფის ზეობი 8-9 მტერს აღწევს რამდენიმე თვედ შერობა ამა მტერის საცერკეზეა ვაგინრტული ადგილ შერობა ზარის წაავაგენს. ვუგმობის ქვემო დატრავებულია დიდი ცარიელი ადგილი, სიდეუ ცრობება შობის სხეულის სიბიდი და აქედან ერთდროული მიღების საშუალებით ვრწელებდა მიღელ შერობაში. ნანს, ტრინიტეტის თავისებური ვაგინობა პქენითაი ტრინიტეტი, ისევე როგორც კონსერვლების ზოგი სახეობა, თავიანი მიწისქვეშა პაღენობა მიფინილი სოფიო იფებებიან. ისინი ხის ნაგებობების სასტეკი მტერები არიან, შეუძლიან რამდენიმე წამში დაღებენ ხის ნებისმეორე შერობა.

ტრინიტეტი მთელი ოჯახის შეადგენენ ჯარისკაცები. მათ ვებზე სახრწრწავი იარაღი აქვთ, რომელიც ისე სარწვებდენ, როგორც ადამიანი ბზლი. ტრინიტეტი-ჯარისკაცის თავი თითქმის მთელ ტრანის ნახევარს შეადგენს.

მუშეუბი ოჯახის შეადგენენ ყოლინობილები - მუშეუბი და დღესოფლები. დღესა ტრინიტეტს იმდე-

დანერეული ააშენეს, ხეზე ვაღეს ხაგი; გზა-სავალი შეაკეთეს, სარწიო მომინარაგეს. რა ქვევინ ვარბუ ზამთარში ზღარბებსა და არაკებს.

ნად დღეს და ვაგინრწილი მუცელი აქვს, რომ ვერც ერთ კარში ვერ ეტევა და იმულებულია მიღლი სოციალურ თავის სწავამს გალიოს. მას ყველანი პატრისებრი ეგრობიან, ვერც ერთი ტრინიტეტი ზურგს ვერ უწერებს ისინი სწავამს პარმობრწეუნებად შერობენ და გამოდინან. კონსერვლებისგან განსხვავებით ტრინიტეტს „მუცეუ“ მკეთი რომოლაც „დღესოფილან“ ერთად ცხოვრობს. „დღესოფილ“ ყოველდღეობად 40 000-მდე ცერკრებს დებს და 10 წელს ცოცხლობს.

ტრინიტეტი-ჯარისკაცი იფრწინობს თუ არა მტერის მოსახლეობის გამოვარდება ვარგო, ვტრავება და ისე ნაფრწინდება, მათი მომზადება შეუტრავებულია მტრის მიფერების შემდეგ ჯარისკაცები მიწაზე უკავრებენ. ამ კავრზე მათ მიწის ტრინიტეტს იღნავი სტეფით პასუხს აღწევენ მუშე კონსერვების ჯარისკაცები იმეორებენ კავრს, რის შემდეგაც ვაგინი გამოდინან მუშე-ტრინიტეტის და იწებენ სახლის შეკეთებას. თუ მუღერება ცვლაც დაიბრუნა და მტერი ცვლაც აწუვათ, მამან ყველა ტრინიტეტი გამოსავალი კარს ცვეებს ვადასახლად ჯარისკაცები ვაგინცხებული სიმპოფიოი რწებენ და კარსაც თავდასხმელებს ფრებში. ვაროთი კარის შემდეგ ტრინიტეტს დღესოფის საყარის მამინეებიან და ვაგინდავებენ. ამ თავდასხმის დროს თუ დღესოფი დაიღებს, ტრინიტეტი უწეოდ რწინებს, დეკლავცეუბები ვაგინევენ და წერალი ცხოველების ლეგის ხელები.

ზანგები ტრინიტეტების დანერეული სასახლიები და სარწიო დავარეუბლებ ფრწინობსა და წვევინ წიფიერებას იღებენ და ამ მასალის მწეწელობაში იფრწინებენ ტრინიტეტის ცვერწიო ააშენებულ სახლის თიხა. მწრალი და ძალიან მჭარა.

სახალისო მათემატიკა

მრავალნიშნა რიცხვები

როგორც უკვე იცით, რიცხვები ერთიდან ათამდე თითო ციფრით ჩაინერება, ამიტომ მათ ერთნიშნა რიცხვები ეწოდება, 10-იდან ასამდე თითოეული რიცხვის ჩასახერხად ორი ციფრია საჭირო. ამიტომ ამ რიცხვებს ორნიშნა რიცხვები ეწოდება; რიცხვები 100-იდან 1000-მდე სამნიშნა რიცხვებია და ა. შ.

გამრავლებას, როგორც მოქმედებას, აქვს ერთი საოცარი თვისება, რომელიც კარგად არის ცნობილი მხოლოდ პროფესიონალი მათემატიკოსებისთვის. თუ რაიმე რიცხვს მუდმივად ერთსა და იმავე რიცხვზე გადავამრავლებთ, მიღებული შედეგები წარმოუდგენელი სისწრაფით გაიზრდება. ეს კარგად ჩანს თუნდაც ერთ-ერთი ლეგენდიდან ჭადრაკის შესახებ, რომლის მიხედვითაც ეს საინტერესო თამაში ინდოეთის მეფის გასართობად მისმა სწავლულმა სეტამ გამოიგონა.

— ჯილდოდ რას მოითხოვ ასეთი კარგი გამოგონებისთვის? — ჰკითხა მეფემ სეტას.
— ჭადრაკის დაფა, — მიმართა მეფეს სეტამ, — 64 უჯრისაგან შედგება. გთხოვ პირველი უჯრისათვის მომცე ხორბლის 1 მარცვალი, მეორისათვის — 2, მესამისათვის — 4, მეოთხისათვის — 8 და ა. შ.

გვეჯერა, ხვდები, რომ ყოველი მომდევნო რიცხვი წინა რიცხვისა და 2-ის ნამრავლია. შერამის სწავლულები რამდენიმე დღე და ღამე შეუსვენებლად მუშაობდნენ ამ რიცხვის გამოსათვლელად. აღმოჩნდა, რომ სეტა ითხოვდა 18 446 744 073 709 551 615 ცალ ხორბლის მარცვალს. ამ რაოდენობის ხორბლის მოკროვება არათუ მაშინდელ ინდოეთში, მთელს მსოფლიოში დღესაც კი შეუძლებელია!

ხორბლის რამდენი მარცვალი მოითხოვა სეტამ?
ეს რიცხვი ოცი ციფრის მეშვეობითაა ჩანერილი. როგორ უნდა წავიკითხოთ ასეთი დიდი რიცხვები?

გავიხსენოთ რიცხვის დაშლა სათანადო ერთულებად. პირველი თანრიგი — ერთეულების თანრიგია, მეორე — ათეულების, მესამე — ასეულების და ა. შ. სამ-სამი თანრიგი ქმნის თითო კლასს. მაგალითად, პირველი სამი თანრიგი ქმნის ერთეულების კლასს, შემდეგი სამი თანრიგი — ათასეულების კლასს, შემდეგ მოდის მილიონების, მილიარდების, ბილიონების, ტრილიონების, კვადრილიონების კლასი.

თითოეულ კლასში სამნიშნა რიცხვი დგას. თუ კარგად იცით სამნიშნა რიცხვის წაკითხვა, ნებისმიერ დიდ რიცხვს ადვილად წაკითხავ, რადგანაც ყოველ კლასში შემავალი რიცხვი ერთნაირად იკითხება, ემატება მხოლოდ კლასის სახელწოდება (კლასის სახელწოდება არ ემატება მხოლოდ ერთეულების კლასის რიცხვებს):

- 18
კვადრილიონების
კლასი
- 446
ტრილიონების
კლასი
- 744
ბილიონების
კლასი
- 073
მილიარდების
კლასი
- 709
მილიონების
კლასი
- 551
ათასეულების
კლასი
- 615
ერთეულების
კლასი

ამრიგად, სეტას მიერ მოთხოვნილი ხორბლის მარცვლების რაოდენობა ასე იკითხება:
18 კვადრილიონ 446 ტრილიონ 744 ბილიონ 73 მილიარდ 709 მილიონ 551 ათას 615.

დ ა ვ ა ლ ე ბ ა

წაკითხვა შემდეგი რიცხვები:

ჩაწერა რიცხვი:

- ა) 521 634 276 789 123 161 289;
- ბ) 121 000 001 100 203 523 121;

თორმეტი კვადრილიონ ას ორი ტრილიონ სამას ორმოცი ბილიონ ხუთი მილიარდ ას ორმოცდაათი მილიონ სამი ათას ხუთასი

რა არის ეტიკეტი?

სიტყა „ეტიკეტი“ ლუდოვიკო XIV-მ შემოიღო XVII საუკუნეში. მონაჩეთან გამართულ ერთ-ერთ მიღებაზე სტუმრებს დაურთვეს ბარათები ქვეყის იმ წესების ჩამონათვლით, რომლებიც მოწვეულუმს მოეთხოვებოდათ. ბარათის ფრანგული სახელწოდებიდან (etiquette) წარმოდგა ცნება „ეტიკეტი“ — აღზრდა, კარგი მანერები, საზოგადოებაში თავის დაქერის უნარი.

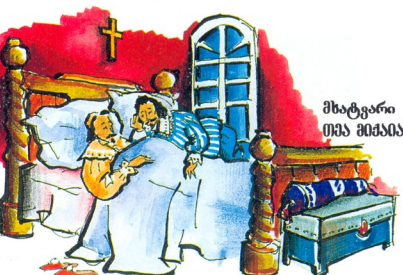

საფრანგეთის, ინგლისისა და ესპანეთის მეფეთა კარზე მკაცრი ეტიკეტის დაცვას მოითხოვდნენ. თავად მეფეებიც გულმოადგინებ და ხშირად თავგანწირვითაც იცავდნენ ამ წესებს.

როცა ესპანელ მეფეს ფილიპე III-ს ბუხრიდან გამოვარდნილი ალი ტანსაცმელზე მოედო, ცეცხლის ჩაქრობა არც კი უცდია, რადგან სასახლის კარის ეტიკეტი ამის უფლებას არ აძლევდა. სანამ ცეცხლფარეშებს მოიყვანდნენ, მეფემ გვარიანი დამწვრობა მიიღო.

ასეთი კუთრიოზები ძალიან ხშირი იყო: ერთხელ ლუდოვიკო XIII კარდინალ რიშელიესთან მივიდა გადაუღებელი საქმეების მოსაგვარებლად. რიშელიე მძიმედ იყო ავად და საწოლიდან ვერ დგებოდა. ეტიკეტის მიხედვით მეფე მწოლიაზე ხელქვეითს ვერც ფეხზე დამდგარი დაელაპარაკებოდა და ვერც სკამზე ჩამომჯდარი. ლუი XIII იძულებული გახდა გვერდით მისწოლოდა რიშელიეს და ისე ესაუბრა სახელმწიფო საქმეებზე.

მსატყარი მთა მიმასია

კარლ-ლოიერმა ბიზანტიის იმპერატორთან ერთი თავისი დილემბულითვანი, ადალ-პარდი, გაეზავა ელზად. იმპერატორმა ღირსეულად მიიღო ელზი და სადილად მიიწვია, — საშუაზე შემდეგაც მოვილაპარაკებთო. სადილად, სხვათა შორის, ცოცხალი თევზი მიართვეს. თურმე ასეთი ჩვეულება ჰქონდათ: კონსტანტინოპოლის სასახლეში ვინც რა ნაჭერს შეეხებოდა თავის ჩანგლით, კიდეც უნდა აეღო; თუ არა და მოჰკლავდნენ. ამ ჩვეულებისა არა იცოდა რა ადალ-პარდმა, ატყა ჩანგალი ერთს ნაჭერს, გადააბრუნა, არ მოუწონა და სხვა აიღო. წამოიშალნენ უცბად ბიზანტიელი დილემბული და ფირილი მორთეს:

- სიცილიო უზრდელს! სიცილიო!
- მეტად შესწულდა იმპერატორი: ელზის მოკვლაც ენებულბოდა, ჩვეულების დარღვევაც.
- ეწუხარ, მატრონო უცხოელი, მაგრამ რა გენა, რომ ჩვეულებას და ჩემს დილემბულთ ვერ ვუმტყუნებ; უნდა მოკვდე... მაგრამ, ვფიცავ, სიცოცხლის გარდა რაც გნებავს, მიტოვებ და მოგანიჭებ. — უბრძანა მწუხარე ხელმწიფემ.

— სიცილიოსა მხდალით ეზინითა, ხელმწიფეო, მოახსენა მშვიდად ადალ-პარდმა. — მე მზად ვაღალავართ... ლოინდ, რაკი აღმიბეჭით, გითხოვ ჯერ თვალუბი დასთხარით ფელას, ვინც ჩემი შეცდომა დაინახა და მერმე მე მომკლათო.

— ვფიცავ, დაიძიბა აღუღებულმა იმპერატორმა, რომ პირადად მე არა დამინახავს რა და, თუ გსჯი, ამ დილემბულთა სიტყვით გსჯი. თქვენ ღულოფალო? თქვენ დაინახეთ მატრონის ელზის საქციელი? — არა, ხელმწიფეო. მე ამ ქალუბს ველაპარაკებოდი და, ხმაურობა რომ ატყდა, მაშინ მოვიხებე.

- თქვენ ბიძახეო?
- ზღვას ვაჯექებოდი, ხელმწიფეო, საციკრელი სანახავია მზის ჩასვლისას ჩვენი მშენიერი ზღვა და აქ, სუფრაზედ, არა დამინახავს რა.
- რადო ვაჯექებოდი, სუფრაზედ მყოფთ არავის ენდომებოდა, რასაციკრელია, დაბრმავება და ფელანბერთხმეი ამბობდნენ, არა დაგვინახავს რაო.
- გადარჩა მოხერხებული ელზი სიცილიოს, სასურველად დააბოლავა კარლს მიერ დავალებული მინდობილობა და გამარჯვებული გაუღდა გზას.

ს უ რ ვ ი ლ ი

შემოდგომა!..

ოქროსფერი ფოთლების ხალიჩებს დაუფრავს მიწა... ირგვლივ საოცარი ფერები დაღვრილა. ეს შემოდგომის ფერებია, განსუბორებული, მშვენიერი, მშვიდი. თუმცა ამ სიმშველეს შემოდგომის აშარი ქარი აფორიაქებს ხანდახან ხეთა რტობეი თრთიან მოძალადე ქარისაგან შემწმინდელი, თითქოს უნდათ თავი დაიცივან, დაიფარონ უსუსური, ავადმყოფურად გაკვითილებული ფოთლები, მაგრამ ამაოდ... აი, უღმობლად მოვლიჯა დედის სხეულს ერთი მათგანი და გაიტაცა... ვინ იცის, რა ბედი ეწვეა საბრალოს, ამ უნაზეს, ფარფატა არსებას?! სად დაკარგავს ბედისწერა, მერე მტკერში, ტალახში დაგდებულს ვინ ვათელავს?!... არა, არ უნდა დაიღუპოს მშვენიერება... ზელებს წინ ვიწვევ და ზელისგულზე ფარფატი, იძილით ეშვება მოტაცებული, ოქროსფერი ფოთლი, მე მას გადავარჩინ...

ჭიათურის V ძირითადი განათლების სკოლის VP კლასის მოსწავლე

ბანას კაბა

ბანას კაბა

შეუკერვს ანას კაბა, პაერვიით სიფრიფანა... ნუნუკელა წაეტანა, - რა კარგია, იფ, იფ, ანა! - შენ კი ქარიც ვერ წაეცილებს, ნუნუკელა, გოდოსტანა... ცოტა ჭამე, ცუდი არი ტანტატანა იყო განა?! გაიძახი: ჯიში, ჯიში! რა ჯიში გაქვს ამისთანა?.. დილაობით ივარჯიშე და გახდები ალვისტანა. მზემ ნისლეშში დავიანა კაბას შეენის თვითონ ანა.

მეშეო, გეშეიდრები...

შემოდგომაზე მზეს აღარა აქვს იმდენი სიბოო და სინათლე, რამდენიც ადრე, ზაფხულში. შემოდგომის მძლავრი ღრუბლები გადაფარებიან მზეს, რომელიც მართალია, ცდილობს თავი დააღწეოს ღრუბლებს, კლავინდებურად გაათბოს დეღამიწა, მისცეს ბუნებას სიცოცხლის წყარო, მაგრამ ამ დიდი, დაუნდობელი, რუხი ღრუბლების დამარცხება შეუძლებელია.

ერთხელ, ჩემს პატარა აივანზე ვიჯექი და გაკვითილებს ვამზადებდი. ამ დროს თვალი გამოაჭყიტა დიდი ხნის მივიწყებულმა, დაუძლურებულმა მზემ. ცის მნათობი ცდილობდა მის სასიამოვნო სიბოოს მოედწია ჩემამდე, მაგრამ ამაოდ, მზეს თვალში ეხუჭუბოდა, ნელი ცრემლი სდიოდა, სევდიანად მიყურებდა, თითქოს მემშვიდობებოდა. ძალიან, ძალიან შეშეცოდა მზე. მსურდა, ორიოდე ტბილი, ალერსიანი სიტყვა მეტყვა მისთვის და ამით მენუგეშებინა, მაგრამ რატომღაც თავს ვიკავებდი.

დრო გადიოდა. მზეს თანდათან ეფარებოდნენ რუხი ღრუბლები. - დარჩი! - წამოვიძახე უცებ ისეთი გრძობით, რომ მეც გამიკვირდა, მაგრამ უკვე გვიანი იყო. მზე აღარსად ჩანდა.

გამოვიდა კომპოზიტორ მაიკო ელოშვილის საბავშვო სიმღერების II კუდიოალბომი და კომპაქტდისკი. ცნობებისათვის მოგვმართეთ: 95-49-06.

„ნაღვივების ოთხი დრო“

როსმენი

ათი წელიწადის ბაზარზე
გამოჩნდა გამოცემლობა „როსმენი“.
ამ დროის მანძილზე ის საბავშვო
ლიტერატურის ერთ-ერთ უძლიერეს
გამომცემლობად იქცა.

დღეს უკვე წარმოუდგენელია საოჯახო ბიბლიოთეკა
„როსმენის“ გამოცემების გარეშე.
ეს არ არის რეკლამა — ეს სტატისტიკა!

„როსმენი“ გამოსცემს წიგნებს ყველა ასაკის ბავშვებისთვის:
სათამაშო წიგნებს, ბროშურებს და გასაფერადებლებს ყველაზე
პატარებისთვის, სასწავლო და შემეცნებითი ლიტერატურას,
ატლასებს, ენციკლოპედიებს, რუსი მწერლების საუკეთესო
ნაწარმოებს, თანამედროვე ლიტერატურას მოზარდებისთვის,
სასაჩუქრო გამოცემებს, ფოტოალბომებს... ატლასები და
ენციკლოპედიები „როსმენის“ სავიზიტო ბარათია.

